

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

De b[ea]to Claro martyre. Sermo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

lit cogitatione mala. Per huc intelligit di-
 liges exercitatio in lectioe & scra medita-
 tione p qua repellunt cogitationes nocte.
 Hiero. Sep in manibz tuis divina sit le-
 ctio & racione orones vt oim cogitationu
 sagitte qbz adolecencia pcuti solz huiusce-
 moij dypeo repellat. Hac ar exercitatioe sa-
 cra fultu bñs maclou. **Quartus** est sardo-
 nyx. Sardonyx facit humile. et sm glo. in
 Apocal. est inferus niger: in medio cadidus:
 superius rubeus. Per huc intelligit hui-
 litas q apud eos q circa inferiora plantur
 nigra est, apud eos q aliq lriter eleuant ad
 deu est cadida & placens & pulera, sed apud
 viros pfectos & pteplatiuos est rubea: id
 est igne charitatis accensa & pulcerrima
 atqz gratissima. In bro aut maclouio ma-
 xime fultit huiusmodi. **Ber.** Nulla splendidior
 or gema i oim ornatu potest qz huiusmodi:
 nepe si amittat illa: aliaz virtutu aggre-
 gatio no nisi ruina est. **Quattuor** insup
 lapides ornatu eu in ordine ad pntu.
Primus est berillus. **Berillus** viridis mi-
 se facit et benignu. Per huc signat obedie-
 tia q maxime fuit in bro maclouio & a p-
 ma etate qz ga mgrm suu bñm brandanu:
 qua obedientia voto firmavit p pfectioez
 religionis. **Grego.** Obedientia sola virtus
 est q ceteras virtutes meti inserit: inser-
 tasqz custodit. **Secundus** est sardius. **Sardius**
 rubeus gaudiu accedit & pellit timorem
 Per huc intelligit misericordia q est effectus
 feruetis charitatis: & dat gaudiu spuale et
 pellit timore dñationis: dñdo spem diuine
 miseratiois. **Ps.** **Iocundus** hō q miseres et
 comodat disp. ser. lu. i tu. qz in eter. no co.
 In me. e. est iu. ab au. ma. no ti. **Pter** autē
 misericordia bñi maclouij q p posse miser sub-
 ueniebat. **Tertius** est smaragdus. **Smaragdus**
 ragdus multu viridis & valet ptra mor-
 bu caduca. Per huc intelligit iusticia pu-
 nitua q valet ptra lapsum peccati. **Tullius.** **J.**
 de officijs. In iusticia pntu splendor ē ma-
 xim. **Hec** fultit in bro maclouio in excō-
 municatioe terre britanice. **Uide** legē dā
Quartus est chrysolitus sikkis auro cu ma-
 rini coloris sikkitudine pfortat intellectuz:
 Per huc intelligit patria q in se habz for-
 ma vere charitatis q p auz intelligit. **Ha-**
 ber etiā sikkitudine marini coloris ppter in-
 qetatioez aduersitatz & pfortat intellectū.

Juxta illd Esa. xxvij. **Veratio** dabit in
 intellectū auditui. Fuit aut bñs maclou
 vir in aduersis patētissim. **Jac. j.** **Patria**
 opus pfectū habet. **Patz** itaqz gñltis qz
 varijs virtutibz ornat^{us} est bñs maclou.
 ppter qd recte de eo dixim^{us} pba pposita:
 vicz **Quasi** vas auri solidū ornatū oi lapi-
 de pioso. **Huc** igit veneremur charissim^{us}
 mi vt eū apd deū parōnū habeam^{us} & ad-
 uocatū: quūs ei^{us} pccibz grā & pccibz por-
 nari et celestis tandē glie diademate co-
 ronari mereamur Amen.

De bro Claro martyre. Sermo.
Quis mihi ministraverit honorificabit eū
 pater me^{us}. **Jo. xij.** **In**extimabilis
 bilis proisus dulcedo saluatoris nri q tan-
 te pmissiois dulcedine ad suū fuitū nos
 alliciat. **Tenemur** vtqz sibi ministrare et
 tanqz creatori & tanqz gubernatori: & tan-
 qz redemptori: & tñ ultra hec si ad qd rāmul-
 tiplicat tenemur id facere voluerim^{us}: p-
 mittit nobis honore inextimabile di. **Sib**
 qz mihi ministraverit: honorificabit euz
 pater me^{us}. **Nō** est honor iste van^{us} charis-
 sim^{us}. **Uer** pfecto honor ē q est a deo pre-
 celesti. **Sed** van^{us} est ois honor mōi. **Qm**
 sic dicit salomō **Ecces. j.** **Vidi** cūtra q sub
 sole sūt: & ecce yniversa vanitas. **Huc** itaqz
 qz honorē nō qstuit b. clarus: sed chzo mi-
 nistrādo celest^{is} honoris sublimitatē adqz
 fuit apud deū. **Possim** aut pteplari qz
 scē & laudabilr dño ministraverit p tres cō-
 sideratioes pncipales.
Prima est pideratio inchoatiois gra-
 tiose.
Secūda est pfectiois virtuose.
Tertia est psumptiois gloriose.
Prima igit est pideratio inchoat^{is}
 tionis gratiose. **Pruetus** em huc
 spēaliter a diuina grā. **Ps.** **Dñe** p-
 uenisti eū in bñdictō. dulced. **Vere** bñd-
 ctiones dulcedinis sunt bñdictōes diuine
 grē. **Juxta** illd **Sap. xij.** **Qz** bonus: qz
 suavis est dñe spūs tu^{us} in nobis. **Fuit** ac
 gratiosa ichoatio scitatz bñi clari pfa.
Primo ppter parentū virtuosaz intētoz
Secūdo ppter eoz affectuosam suotoez
Tertio ppter pueri **Clari** grātoz pditōez
 D O 3

¶ Ber. De sctō Claro

Primo ppter suoz parē-
tum p̄tuosam intentionē. Pater enī eius
Eduardus noierp̄e regis angloꝝ. Eadē
mūdi in ciuitate q̄ tūc orcestria dicebatur
oristidus v̄r ginē q̄ndā sibi m̄rimonio co-
pularit nō cā libidīs explēde (v̄r m̄lti asso-
lent) sed cā plīs habēde z diuino cultui e-
ducande. Matrimoniu itaq̄ p̄bētes m̄lti
tū debēt p̄cauere nē inordinata sit eoz i-
tentio. m. f. solū vel p̄ncipalr̄ intēdant su-
perbiā: avariciā: vel carnalē voluptatē: q̄ z
sic dicit Gual. parif. lib. de sacris. Qui ma-
trimonio p̄traria intēdūt multū peccant.
p̄bi grā: q̄ amore explēde libidīs sue tū fo-
rinfec̄ m̄rimonia inēit: siml̄r q̄ ppter so-
laz voluptatē aut avariciā inijr̄ aut p̄tra-
xit matrimoniu bonis matrimonij adit ex-
clusis aut neglectis: taliter p̄trabētes m̄l-
tum peccāt: q̄ nō in sc̄rificatiōe: sed in im-
punitate terrenoz sac̄r̄z suscipiūt: imo ab-
utunt hoc sac̄s. v̄n in tales p̄tatem habz
demoniū. Tob. vi. dr̄ angel⁹ raphael to-
bie: Audi me z ostendam tibi q̄bz p̄r̄ puale
re demoniū: In eos q̄ p̄iugia ita suscipiūt
v̄r deū a se z a sua volūrate excludāt z sue
libidini ita vacēt sicut equ⁹ et mul⁹ quibz
nō est intellect⁹: habet sup̄ eos demonijuz
p̄tates zc. Qm̄ ita pauci recta et pura in-
tentioe matrimoniu inēit: nō paucis i ma-
trimonio bñ succedit. q̄ v̄r h̄z in decretis.
di. lxx. c. Viramur. Vir bono pagunt exi-
tu q̄ malo inchoata sunt p̄ncipio.

Secūdo ppter parentū affe-
ctuosam deuotionē. Erāt enī deo deuotiss̄-
simi diuinitis fuitijs intēti: singlis diebz do-
minū flagitātes q̄tīs vnū filiū deo obe-
diētē eis tribueret. Habuerūt ḡ hūc fi-
liū p̄ impetrationē orōnis: sicut abraā ha-
buit isaac Gen. xv. z anna samuelē. j. Re. j
vbi dicit anna Pro isto p̄fēro orāui z dñs
desit mihi petitionē meā. Sic deberent
orare p̄ prole habēda q̄ in m̄rimonio sunt
Nā sicut dr̄ Eccl. xv. Nō p̄cupiscit domi-
nus m̄ltitudinē filioꝝ infidelium z inuiliū:
melior est enī vn⁹ timēs deū ḡ mille im-
p̄ij. v̄r iste est mori sine filijs ḡ relinquere
impios.

Tertio ppter pueri Clari
gratiosam p̄dicionē. Erāt enī puer forma

decorus: clarus rei: Clarus noieiq̄ postq̄
septē attrigit annos lras didicit z diuina p̄-
uidentia suos coetaneos in breui sup̄auit.
Sap. viij. Puer erā ingeniosus z fortis
suz aiaz bonā. A p̄ma itaq̄ grāte deo ser-
uire studuit z q̄si alter tobias ab infantia
sp̄ deū timuit: v̄r h̄z. Tob. ij. attendēs illū
Eccl. ij. Flli accedēs ad fuitutē dei ita in-
iusticia et timore. P̄tz itaq̄ gratiosa fue-
scritatis inchoatio q̄ deo cepit a puertia
ministrare. Eccl. xij. Demēro creator
tut in diebz iuuetutis tue.

Secūda est p̄sideratio p̄fectōis p̄tu-
ose p̄uouē. itij. Justoz semina q̄si
lux splendēs p̄cedit z crescit v̄r p̄
p̄fectā diē. Est aut̄ p̄cipue p̄siderāda tri-
plex et p̄fectio virtuosa.

Prima est abnegatiōis dispositio.

Secūda est maceratiōis subiectiue

Tertia est deuotiōis affectiue.

Prima est p̄fectio abne-
gatiōis dispositiue. Abnegauit enī omnia
mūdāna p̄ quā abnegatiōe optie v̄r p̄si-
tus erat ad ministrādū dño. Dicit ei Job
ames. j. Jo. ij. Nolite diligere m̄dū n̄c̄z
ea q̄ in mūdo sūt. qm̄ si q̄s di. m̄l. nō ē cha-
p̄. in eo. Abnegauit itaq̄ tria q̄ sūt i mū-
do q̄ multis sunt cā ruine atq̄ p̄ditiōis.

Primo abnegauit diuitiaz cupiditatē.
Ne enī natalis amor patrie ipm̄ a dei ser-
uitio retardaret: v̄r tūq̄ parentē z patriaz
reliq̄t. Et veniēs ad litora p̄tici nauē intra-
uit z in neustriā p̄mo ap̄d cesarburgū p̄-
uenit. Cōsiderauit q̄ppe qm̄ sicut dr̄ Ep̄-
anus: Dūdi amor z amor dei pariter in
vno corde bitare nō p̄nt: quēadmodū ocu-
li celū z terraz parif̄ neq̄q̄ p̄spiciunt. Et
Aug⁹. sup̄ Lañ. loq̄tur. Duo sunt amo-
res. s. mūd. z dei: Sed vbi habitat amor
mūd. nō est vbi intret amor dei. Hec ille
Delibera igit̄ o mortalis hō qd̄ istoz nob̄
magis exp̄diat: vel deo adherere: v̄r mū-
do. Nā sic dr̄ Ja. itij. Amicitia hu⁹ mūd̄
inimica est dō. Quicūq̄ enī voluerit am-
cus eē hu⁹ m̄di: inimic⁹ p̄stituet̄ dei. Au-
d̄ igit̄ qd̄ dr̄ Reg. Discē hō nō diligere
mūdū v̄r diligas deū: auerte v̄r puertal-
ris: effunde v̄r impleat̄. Hec ille. Tēpo-
rales igit̄ diuitias abnegauit in hoc imita-
tus vitā ap̄licam: In hoc etiā imitat⁹ san-
ctū p̄tarchā abraā cui a dño dicit̄ ē Bñ.

xi. Egredere de terra tua et de cognatione tua et de domo patris tui etc. Sequitur Et benedicam tibi et magnificabo nomen tuum. et benedictus. In praecepto terrenorum abdicatio diuina meretur benedictionem. Secundo abnegauit delictorum voluptate. Cum enim parentes sui uellent sibi uxorem tradere: oino respuit: soli deo cupiens adherere. Ber. In statum spiritus necesse est carnem desipere: affectum celestia terrena non sapiunt. Rho. viij. Qui finem carnis quam carnis sunt sapiunt: qui autem spiritum ritum quam spiritus sunt sapiunt. Tertio abnegauit honorem uanitatem: profunde humilitati studens: considerans quoniam sicut beatus Iacobus. Superbis deus resistit: humilibus autem dat gratiam

Secunda est perfectio macerationis subiectiue. Ut enim carnem spiritus subiectam redderet: eam multipliciter macerauit.

Primo ei statim ut apud cesarienburgum peruenit: nempe intravit ubi uita eremitica cum alijs uobis aliquo tempore duxit in austerrita te uiuens. Debito pulsus locum illud reliquit propter maledictam mulierem quondam: nobilem quidem genere formamque decoram: et palubisque diuitijs locupletem. Carnali amore uirum dei clari ac cenam et tunc ut ei presertim et multipliciter instanter: multas neultriae et gallie pres cum magna penuria plustrauit: et tandem usque epra spiritum ducere peruenit: ubi cenobium quoddam auxilio dei et cuiusdam famuli sui instruxit. Ibique multas necessitates pro christi amore panes solis herbarum radicibus plerumque uiuebat quasi imitator uita beati baptiste iohannis et helie prophete: de cuius austeritate beatus Iacobus. Reg. viij. Gal. v. Qui christi sunt carnem suam crucifixerunt cum uicibus et concupiscentijs. Poterat quibus clarum dicere cum paulo. i. Cor. ix. Laqueo corporis meum et in seruitute redigo.

Tertia est perfectio deuotionis affectiue. Ut enim liberi deuotioni vacaret: solitaria loca querebat Thren. iij. Se debet solitari et tacebit et leuabit se super se.

Nihil enim aliud oino querebat quam tota mentis deuotione adherere deo: quasi cum psalms diceret. Ubi Aug. Quid uultis amplius fratres: hoc oem bonum est quod adheret deo uero spiritus est quia diuina participat bonitatem quod ei adheret pro uoluntatis uniformitate. Idem ibidem.

Cum tibi adhaerero eruo me: nunquam mihi labor: nunquam dolor: sed uita mea tota uiuet in te: tota plena te. Hec ille. Præter itaque uirtuosam perfectionem beati clari per quam domino sancti atque laudabiliter ministravit ut tandem principeretur ad promissum saluatoris d. Si quomodo mihi ministrauerit etc.

Tertia est consideratio summationis gloriose. i. Reg. ij. dixit dominus: Quicumque honorificauerit me glorificabo eum: qui autem me contempserit erunt ignobiles. Gloriosa autem fuit beati clari consummatio propter tria.

Primo propter martyrii laureationem.

Secundo propter populi uenerationem.

Tertio propter miraculorum conuocationem

Primo propter martyrii laureationem. Martyrio enim coronatus est per uirtuosi puritate sua conseruanda. Sciebat enim eam esse thesaurum esse preciosissimum. Ecclesiasti. xxy. Non est digna ponderatio anime continentis. Cum enim fugisset beatus clarus ut supra diximus: mulier super memorata carnali concupiscentia excecata seruos misit ut ubique clarum inueniret: morti eum traderent. Unde quod maledicta rabies: quod furor ignis carnalis amoris: quod excecatus illius est. Bene ergo Gregorius. xxxi. mortalium: cecitate mentis primam luxurie filiarum ponit. Serui itaque predicti clarum inuenientes fodiente et corpus suum fatigante iuxta suum cenobium iustum detestabile sue domine perfecerunt. Et sic domino martyr consecratus est: et martyrii aureolam cum uirginitatis corona suscepit. Plus enim timebat uirginitatem perdere quam temporalem uitam. illud dictum saluatoris intelligens Iohannis. xij. Qui amat animam suam: id est uitam animale: perdet eam: Et qui odit animam suam. id est animale uitam in hoc mundo: in uitam eternam custodit eam.

Secundo gloriose apparuit consummatio sua propter populi uenerationem. Apud populum namque honorifice sepulchrum est corpus eius et deuote celebrari solet eius festiuitas: et a plerisque cum magna deuotione et ueneratione frequentari sue sepulture locus. Sap. iij. Bonorum laborum gloriosus est fructus.

De sancta Maria

Tertio propter miraculorum
conuersione. **Ps.** Mirabilis deus in san-
ctis suis. Fecit utique miracula tripla. **Pr-**
imo morbos curando. **Cu** enim esset iuxta cesar-
sarienburgum: quedam quae pro corpore mediū vulne-
ratus erat sanauit. **Cu** esset etiam ibidem iux-
ta fluuiū quedam: oēs nedū vicini sed et ex-
tranei fluentes a quocumque infirmitate deti-
nerent tangeres eius vestimentū curabat. **Tre-**
post tres annos a passione sua contigit quedam
effodere vbi sepultū iacebat corpus eius.
Et eadem die quedam a natiuitate cecum prope locum
cū trāsies ex diuina voluntate iuxta tumulū
eius dormiens audiuisset angelū dñi dicentem
sibi corpus christi clari ibidem sepultū. **Qui** sur-
ges ex terra illa octiduo locū tetigit: et illic vi-
sum recepit. **Tre** quedam a demonio possessus
in abbatiā malidū liberauit. **Bar.**
vi. **Sig** eos incrediderunt: hec sequetur. **In**
noie meo demo. eijciet. **Et** ibidem. **Sup** et
gros manū ipso. et bñ ha. **Secūdo** mortuos
suscitando. **Suscitauit** enim vnicū filiū pau-
pele mulieris cū adhuc esset iuxta cesarienburgum:
extēdit enim se super corpus pueri sic legitimus
heliseū fecisse suscitādo filiū mulieris
sunamitis. **iiij. Reg. iij.** **Tertio** mirabili-
liter caput suū deponendo. **Cu** enim decollatus
fuisset: proprijs manibus caput suū accepit
et a loco illo in quod decollatus est vsque ad ce-
nobium suum detulit. **Ps.** Scitote quod dñs
sectam suā mirificauit honorificauit itaque
propter celestis gloriosus clarū vt impleat in eo
pmissum saluatoris d. **Si** quis mihi mini-
strauerit honorificabit eū. **et. Hūc** igitur et
nos veneremur quoniam eius meritis gratiam
illā a dño consequamur quae sibi digne mini-
strare in hac mortalivita et a parte celesti rā-
dē in gloria honorificari mereamur. **Amē.**

Ser. De beatissima maria magdalena.

Vides hanc
mulierē. **Luce. vij.** **Qz** dñs se-
sus ita locutus est simoni phari-
seo ostendendo beatam magdalēnam designat
in ea singularē quandam excellentiā per-
fectionis. **Et** in illis tribus vocabulis tria
ostendit. **Primo** claritatē luminose exem-
plaritatis. cū dicit. **Vides. q. d. videre de-**

bes et eā considerare vt luminosissimū exem-
plar vere pie et sanctificationis. **Secūdo** ostendit
singularitatē virtuose perfectionis. cū dicit.
Hanc. **Pronomē** enim illud demonstrati-
uū singularitatē significat. **Tertio** ostendit
possibilitatē fructuose imitationis. cū dicit.
Mulierē: q. scz fragilis est nature. **Si**
igitur tot et tāta fecit mulier quae fragilis est
conditio: quis excusari poterit si saltem si fecerit
quae in iuncta sunt de necessitate salutis. **Est**
autē precipue cōtēplanda triplex eius excellen-
tia virtuosa quā pro virtutibus imitari de-

Prima est excellentia cōpunctio-
nis purgatiue.

Secūda est excellentia dilectionis vnitue
elevatione.

Prima igitur est excellentia cōpunctio-
nis purgatiue. **Cōpunctio** dicitur prope cor-
dis est peccatorum ablutiva. **Cōpunctio**
enim lacrymas contritionis prouocat quibus
penitentia ablutit. **Unū** dicebat ps. **Ab-**
borauit in gemitu meo. **s. p.** cōpunctionem
cordis: lauabo per singulas noctes. **s. p.** sin-
gula peccata lectū meum. **t. penitentiam** meā.
Fuit autē cōpunctio et penitentia magda-
lene perfectissima propter tria.

Primo quod reiecit impeditiua.

Secūdo quod quesuit comparatiua.

Tertio quod parauit perfectiua.

Primo quod reiecit impediti-
ua: quae sunt precipue tria. **Primum** est pccati-
ue induratio: sicut iudei dure ceruicis erant
ab initio. **Exod. xxxij.** ait dñs ad moysen.
Lerno quod plus iste dure ceruicis sit. **Et**
tales non sunt apud ad penitentiam sed ad repro-
bationē eternā. **Eccl. iij.** **Cor** durum male
habebit in nouissimo. **hoc** impedimentum
reiecit magdalena quod in euāgelio delictū
cū dicit. **Ecce** mulier. **ecce** inquit tāquam parata
penitere mulier: quod vix habes cor emollitū.
Secūdo est culpe plangatio: quae quomodo plus
fuerit plangata: tāto difficilius tollit. **Hiere.**
xiij. **Si** potest ethiops mutare pellē suā
et pardus varietates suas: ita vos potest
ritis benefacere cū didiceritis mali: hoc
impedimentū non fuit in magdalena quod per
intelligi in euāgelio. cū dicitur: quae erat: quod est
verbum proteriti imperfecti: quod peccatum non
erat inueteratū sed facile sanabile. **Tertio**